

โครงการแก้มลิง

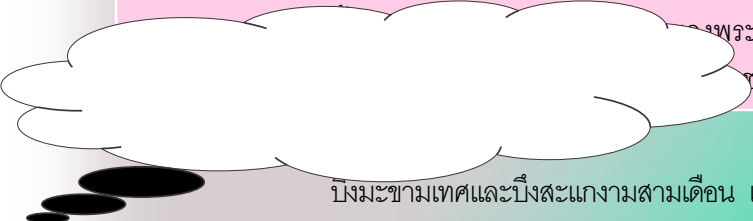
ปวีติ บุญยภรณ์*

 โครงการแก้มลิงเป็นโครงการที่อาศัยหลักทางธรรมชาติมาเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสถึงเรื่องนี้ไว้ว่า "ลิงโดยทั่วไป ถ้าเราส่งกล้วยให้ ลิงก็จะรีบปอกแล้วเอาเข้าปากไปเก็บไว้ที่แก้มลิง จะเอากลับไปไว้ที่กระพุ้งแก้มได้เกือบทั้งหัว โดยเอาไปไว้ที่แก้มก่อน แล้วจึงนำมาเคี้ยวบริโภคและกลืนเข้าไปภายหลัง"

ด้วยวิธีการเช่นนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำมาเป็นแนวคิดในการจัดการกับปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพฯ และพื้นที่ใกล้เคียง โดยกำหนดให้มีการหาพื้นที่ว่างหรือแหล่งน้ำธรรมชาติ ที่สามารถรองรับและพักน้ำไว้ได้ในยามน้ำหลากก่อนที่จะค่อยๆ ระบายลงสู่แม่น้ำหรือทะเลในภายหลังเช่นเดียวกับที่ลิงเก็บตุนกล้วยไว้ในแก้มก่อนที่ค่อยๆ ออกมาเคี้ยวกินที่หลังนั่นเอง

จากหลักการนี้เอง ได้นำไปสู่โครงการแก้มลิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยอาศัยวิธีการผันน้ำจากพื้นที่ตอนเหนือของกรุงเทพฯ ไหลลงมาตามคลองในแนวทิศเหนือและทิศใต้ มาเก็บกักและพักไว้ในคลองขนาดใหญ่บริเวณชายทะเล ซึ่งทำหน้าที่เป็นแก้มลิง เมื่อถึงเวลาน้ำลง ซึ่งเป็นเวลาที่ระดับน้ำในคลองสูงกว่าระดับน้ำทะเล ก็ให้เปิดประตูระบายน้ำที่ปากคลอง เพื่อให้น้ำไหลออกสู่ทะเลตามแรงโน้มถ่วงของโลก ในขณะที่เดียวกันก็ให้สูบน้ำออกอย่างช้าๆ เพื่อช่วยในการระบายน้ำท่วมจากพื้นที่ตอนบนไหลลง "แก้มลิง" ได้ตลอดเวลาและเมื่อเวลาน้ำขึ้นก็ให้ปิดประตูระบายน้ำปากคลองเสีย เพื่อไม่ให้น้ำไหลย้อนกลับเข้าสู่ "แก้มลิง" ซึ่งเป็นไปตามหลักการ "น้ำไหลทางเดียว"

ด้วยแนวพระราชดำรินี้ จึงมี "แก้มลิง" กระจายอยู่ในพื้นที่จุดอ่อนน้ำท่วมแทบทุกแห่งทั้ง "แก้มลิง" ที่กรุงเทพมหานครจัดขึ้น และประสานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจอื่นๆ และยังมี "แก้มลิงเอกชน" ขนาดเล็กที่เกิดจากการร่วมกันอาสาของประชาชน โดยใช้แหล่งน้ำ เช่น บ่อพักน้ำในหมู่บ้านหรือบ้านเรือนของตนเก็บกักน้ำฝนไว้ระยะหนึ่ง ก่อนปล่อยออกสู่ระบบระบายน้ำสาธารณะในภายหลัง

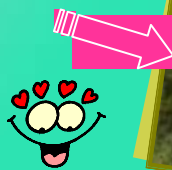
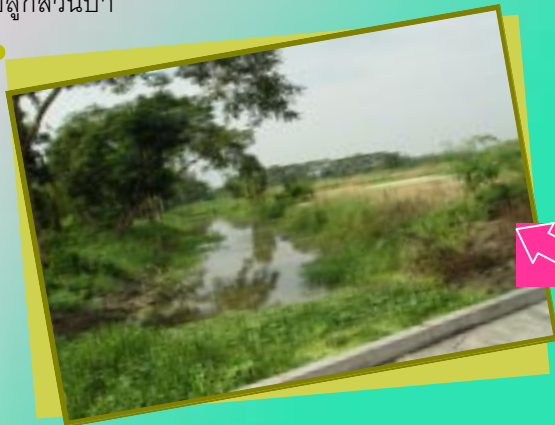

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่ประชาชน ดำเนินโครงการแก้มลิงอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ปัญหาน้ำท่วมสามารถคลี่คลายไปได้

บึงมะขามเทศและบึงสะแกงามสามเดือน เป็นบึงสาธารณะประโยชน์ ตั้งอยู่ ซ.ประชาร่วมใจ 47 ถ.ประชาร่วมใจ แขวงทรายกองดิน เขตคลองสามวา โดยมีรายละเอียดของบึงทั้งสอง ดังนี้

บึงมะขามเทศ

มีเนื้อที่ประมาณ 54 ไร่ 3 งาน 85 ตร.ว. สภาพปัจจุบันมีการปลูกต้นไม้เป็นสวนป่าบางแห่งริมบึง ทำให้เหลือสภาพพื้นที่ที่เป็นบึงประมาณ 31 ไร่ ส่วนที่เหลือเป็นคันดินรอบบึงและปลูกสวนป่า

บึงสะแกงามสามเดือน

มีเนื้อที่ตามทะเบียนที่สาธารณะประมาณ 87 ไร่ แต่จากการรังวัดได้เนื้อที่ประมาณ 66 ไร่ 3 งาน 53 ตร.ว. ปัจจุบันเรื่องอยู่ระหว่างขั้นตอนการออกหนังสือสำคัญที่หลวง สภาพปัจจุบันเป็นที่ลุ่มว่างเปล่า มีประชาชนเลี้ยงปลาในบึง

* วิศวกรโยธา 7 วช. กลุ่มงานบริหารโครงการ กองพัฒนาระบบหลัก

บึงทั้งสองแห่งมีลำรางสาธารณะเชื่อมติดต่อกัน แต่ลำรางดังกล่าวมีสภาพตื้นเขินและบึงทั้งสองบึง มีคลองสาธารณะเชื่อมต่อบึงกับคลองแสนแสบได้แก่ คลองพระราชดำริ 2 คลองโตะเจริญ คลองเกาะขุนเณร บึงทั้งสองแห่งจึงมีความเหมาะสมที่จะนำน้ำจากพื้นที่ตอนบนจากคลองแยกคลองหกวาสายล่าง และนำน้ำจากคลองแสนแสบเข้ามาเก็บกักไว้ในบึงกรณีน้ำในคลองแสนแสบและคลองจากพื้นที่ตอนบนมีระดับสูง และเมื่อระดับน้ำในคลองภายนอกบึงมีระดับต่ำจึงระบายน้ำจากบึงลงสู่คลองสาธารณะภายนอก ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในบริเวณพื้นที่รอบบึงในเขตคลองสามวาและเขตหนองจอกได้

วัตถุประสงค์

สำนักการระบายน้ำจะดำเนินการพัฒนาโดยการขุดลอกบึงมะขามเทศ บึงสะแกงามสามเดือน และคลองเชื่อมต่างๆ ให้เป็นพื้นที่แก้มลิง เพื่อรองรับน้ำในฤดูน้ำหลาก เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครนอกคันกั้นน้ำ และเพื่อนำน้ำมาใช้ในฤดูแล้ง โดยการขุดลอกคลองเชื่อมต่างๆ ให้ไหลเชื่อมถึงกันรวมทั้งก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเช่น ทำนบ ประตูระบายน้ำ และสถานีสูบน้ำ เพื่อควบคุมระดับน้ำในพื้นที่แก้มลิงดังกล่าว

รายละเอียดการดำเนินการ

สำนักการระบายน้ำจะดำเนินการก่อสร้างแก้มลิง บึงมะขามเทศ บึงสะแกงามสามเดือน และคลองเชื่อมต่างๆ เป็นพื้นที่แก้มลิงเพื่อป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นอกคันกั้นน้ำพระราชดำริ โดยการขุดลอกบึงทั้ง 2 แห่ง และคลองเชื่อมต่างๆ และการก่อสร้างประตูระบายน้ำ ทำนบกั้นน้ำ พร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำพร้อมอุปกรณ์ เพื่อควบคุมระดับน้ำให้สามารถกักเก็บน้ำ ได้ทั้งสิ้น 300,000 ลบ.ม. ซึ่งจะดำเนินการในปี 2549 แล้วเสร็จปี 2550

ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณปี 2550

วงเงินงบประมาณ รวมทั้งหมด 88,900,000.- บาท : บึงประมาณ 2550 จำนวน 88,900,000.-บาท

ปริมาณงาน

1. งานขุดลอกบึงมะขามเทศ, บึงสะแกงามสามเดือนและลำรางสาธารณะ
2. งานก่อสร้างประตูระบายน้ำพร้อมทำนบกั้นน้ำ และติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ขนาด 3 ลบ.ม./วินาที พร้อมอุปกรณ์ จำนวน 1 แห่ง
3. ก่อสร้างประตูระบายน้ำพร้อมทำนบกั้นน้ำ และติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ขนาด 2 ลบ.ม./วินาที พร้อมอุปกรณ์ จำนวน 1 แห่ง
4. ก่อสร้างประตูระบายน้ำควบคุมระดับน้ำ ตามลำรางสาธารณะ พร้อมอุปกรณ์ จำนวน 2 แห่ง
5. ก่อสร้างสะพาน ค.ส.ล. จำนวน 1 แห่ง
6. ก่อสร้างสะพานทอ จำนวน 2 แห่ง
7. ก่อสร้างอาคารที่ทำการเจ้าหน้าที่ จำนวน 1 แห่ง

